

КНЯЗЮК О.В.

**ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ, РОЗВИТКУ І ПРОДУКТИВНІСТЬ
ОВОЧЕВИХ ТА ПРЯНО – АРОМАТИЧНИХ КУЛЬТУР РОДИНИ
СЕЛЕРОВІ**

Вінниця – 2024

УДК631.52.582998(477.8)

Рецензенти:

Автори:

Князюк Олег Вікторович, канд. с-г.наук, доцент кафедри біології ВДПУ
імені Михайла Коцюбинського

Князюк О.В.

Особливості росту, розвитку і продуктивність овочевих та пряно-ароматичних культур родини Селерові: Монографія / О.В. Князюк.-
Вінниця, ТОВ Нілан-ЛТД, 2024.- 107 с.

ISBN

У монографії представлений матеріал, в основу якого покладено і обґрунтовано значення, застосування та поживна цінність пряно-ароматичних і овочевих культур родини Селерові. Висвітлені їх агробіологічні особливості, вимоги до чинників навколишнього середовища, представлені елементи технології вирощування.

The monograph presents the material, which is based on the analysis of scientific information and the results of research conducted on educational areas. The importance, application and nutritional value of spicy aromatic and bulbous vegetable crops, their agrobiological features, requirements to factors of the environment, elements of the technology of cultivation are presented.

Зміст

Вступ.....	4
Розділ 1. Агробіологічні особливості пряно-ароматичних та овочевих культур родини Селерові	6
1.1. Ботанічна та господарська характеристика.....	8
1.2. Біологічні особливості рослин, вимоги до чинників навколишнього середовища та елементи технології вирощування.....	24
Розділ 2. Ґрунтово-кліматичні умови та методика досліджень.....	62
2.1. Ґрунтово-кліматичні умови.....	63
2.2. Методи дослідження.....	74
Розділ 3. Формування продуктивності пряно-ароматичних та овочевих культур родини Селерові в залежності від прийомів технології вирощування.....	79
3.1. Оцінка фенофаз та біометричних показників рослин.....	81
3.2. Вплив строків сівби та ширини міжрядь на врожайність	94
Висновки.....	103
Список літератури.....	104

Вступ

Пряно-ароматичні та овочеві рослини родини Селерові – місцеві городні овочі чи прянощі: кріп, петрушка, селера споживають у свіжому, сухому вигляді як добавки в їжу та надають їй певного аромату, смаку, пекучості. Споживання помірної кількості даних рослин покращує процеси травлення в організмі через посилене виділення травного соку. Селерові у великій мірі є і лікарськими рослинами та можуть споживатися при різних захворюваннях. Так, аніс, коріандр, кріп застосовуються при захворюванні печінки і жовчного міхура, нирок, цукровому діабеті (36). Успішне застосування засобів рослинного походження отриманих із даних культур - через їх високу біологічну активність. Перш за все вони застосовуються з метою профілактики різних захворювань, але в деяких випадках і при гострих та хронічних недугах. Все це можна пояснити комплексною дією на організм різноманітних речовин, які утворилися в процесі життєдіяльності рослин (21).

На сьогодні посівні площі під культури родини Селерові становлять 900-980 тис.га. Їх інтенсивно вирощують в країнах Середземномор'я, Єгипті, Марокко, а також Індії, Пакистані, ближньому зарубіжжі (Молдові).

В Україні пряно-ароматичні культури родини Селерові найбільше вирощують в Дніпропетровській, Київській, Сумській, Чернігівській, Полтавській областях, де врожайність насіння досягає 15-20 ц/га (17).

Поділля є регіоном сприятливим для вирощування овочевих культур родини Селерові, але щоб отримати врожай зеленої маси і насіння потрібно провести підбір сортів та застосувати оптимальні прийоми технології. Проводиться створення сортів пряно-ароматичних і овочевих культур та їх технологій вирощування для правобережного Лісостепу [21], проте публікацій дослідження та їх обґрунтування з вирішенням поставлених проблем в науковій літературі недостатньо. Також, потребується більш

широке впровадження пряно-ароматичних культур родини Селерові в сільськогосподарське виробництво.

Також, одним з важливих питань при вирощуванні даних культур є більш широке вивчення особливостей росту і розвитку рослин та формування їх продуктивності. Досліджено вплив строків сівби та ширини міжрядь на формування маси рослини Селерових культур; визначенні біометричні показники та структура врожаю; встановлено ефективність ранньої сівби овочевих культур родини Селерових, оскільки при цьому відмічені найвищі показники схожості насіння та виживання рослин. Пізні строки сівби сприяли утворенню на рослині більшої кількості плодів та насіння а також прискоренню проходження фенологічних фаз росту і розвитку. Збільшення ширини міжрядь сприяє підвищенню врожайності даних культур, а також індивідуальних показників продуктивності (площа листової поверхні, зелена маса рослин, листків та стебел).

Науково-дослідні установи в останні роки здійснили вагомі дослідження по удосконаленню елементів технології вирощування пряно-ароматичних та овочевих культур родини Селерові.